

Victim Support Slovakia

P O M O C
O B E T I A M
N Á S I L I A

Obete trestných činov potrebujú rešpekt,
ochranu, informácie, odškodnenie.

www.pomocobetiam.sk

Svedok v trestnom konaní - jeho práva a povinnosti.

Táto publikácia slúži na základné oboznámenie sa s právami a povinnosťami svedka. Publikácia bola vypracovaná k dňu 25.03.2021.

1. Zoznam použitých skratiek

TP - zákon číslo 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.

OČTK - orgány činné v trestnom konaní, ktorými sú policajť a prokurátor.

ZoOS – zákon číslo 256/1998 Z. z. o ochrane svedka v znení neskorších predpisov.

2. Kto je svedok, kedy a ako môže byť vypočutý?

Každý, kto môže poskytnúť informácie významné pre OČTK a súd je spôsobilý byť svedkom.

Svedkom preto môže byť aj osoba s určitým **handicapom**, ktorý znižuje jej schopnosť vnímať, chápať alebo reprodukovať, avšak je samozrejmé, že v tomto prípade sa prihliadne na stupeň spôsobilosti svedka pravdivo a neskreslene opísať skutočnosti o ktorých svedčí.

V zákone nie je určená veková hranica pre spôsobilosť byť svedkom a preto môže ako svedok vystupovať aj osoba **mladistvá**. Ak je ako svedok vypočúvaná osoba mladšia ako osemnásť rokov o okolnostiach, ktorých oživovanie v pamäti by mohlo mať nepriaznivý vplyv na jej duševný a mravný vývoj, treba výsluch vykonať obzvlášť ohľaduplne a po obsahovej stránke tak, aby výsluch v ďalšom konaní nebolo nutné opakovať. K výsluchu sa priberie pedagóg, psychológ alebo iná vhodná osoba.

Svedkom môže byť aj osoba poškodená trestným činom (**obeť, poškodený**) - ide o osobu, ktorá bezprostredne vnímala spáchaný skutok, prípadne sa jej bezprostredne dotýka. V prípade, že je poškodený predvolaný ako svedok, nemôže sa dať pri svojej výpovedi zastúpiť splnomocnencom (ktorý ho inak, t.j. ako poškodeného, môže zastupovať). Ak je ako svedok v trestnom konaní vypočúvaná osoba, ktorá je **obzvlášť zraniteľnou obeťou alebo rodinným príslušníkom takejto obeť**, treba vykonať výsluch ohľaduplne a po obsahovej stránke tak, aby sa výsluch v ďalšom konaní už nemusel opakovať. Výsluch sa vykoná s využitím technických zariadení určených na záznam zvuku a obrazu alebo s využitím technických zariadení určených na prenos a záznam zvuku a obrazu. k výsluchu sa priberie psychológ alebo iná vhodná osoba.

Svedok môže byť vypočutý **v predsúdnom konaní** (napríklad pri vyšetrovaní) a tiež **v konaní pred súdom**. **Pred začatím výsluchu** treba zistiť totožnosť svedka, jeho pomer k obvinenému, poučiť ho o práve odoprieť výpoveď, ako aj o tom, že je povinný vypovedať úplnú pravdu a nič nezamlčať. Svedkovi sa musí dať možnosť, aby súvisle vypovedal všetko, čo sám o veci vie a odkiaľ sa dozvedel skutočnosti ním uvádzané.

Svedka možno **vypočúvať len do miery** nevyhnutnej pre trestné konanie. **Svedkovi sa nesmú klásť otázky, v ktorých** je obsiahnuté, ako na otázku odpovedať, otázky klamlivé ani otázky, ktoré by obsahovali skutočnosti, ktoré sa majú zistiť až z jeho výpovede. **Otázky nesmú** neodôvodnene zasahovať do súkromia vypočúvaného s výnimkou zisťovania pohnútky obvineného, obzvlášť ak ide o svedka chorého alebo svedka poškodeného trestným činom proti ľudskej dôstojnosti.

3. Práva a povinnosti svedka

Podľa TP má každý **povinnosť na predvolanie sa ustanoviť a vypovedať** ako svedok o tom, čo mu je známe o trestnom čine a o páchatelovi alebo o okolnostiach dôležitých pre trestné konanie. V prípade, že sa svedok, hoci bol riadne predvolaný, bez dostatočného ospravedlnenia neustanoví, môže byť predvedený.

Právo odoprieť výpoveď ako svedok má príbuzný obvineného v priamom pokolení (rodič, syn alebo dcéra, starý rodič atď.), jeho súrodenec, osvojiteľ, osvojenec, manžel a druh. Rovnako má svedok právo odoprieť výpoveď, ak by výpoveďou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe, príbuznému v priamom pokolení, svojmu súrodencovi, osvojiteľovi, osvojenecovi, manželovi alebo druhovi alebo iným osobám v rodinnom alebo obdobnom pomere, ktorých ujmu by právom pociťoval ako svoju vlastnú. Rovnako je svedok oprávnený odoprieť výpoveď, ak by ňou porušil spovedné tajomstvo.

Svedok má nárok na náhradu nevyhnutných výdavkov (napr. cestovné) a ušlej odmeny za prácu - tzv. **svedočné**. Nárok na svedočné si treba uplatniť do troch dní od výsluchu.

Svedok má právo na prizvanie si **právnej pomoci** na výsluch, avšak vypovedať musí sám.

Za splnenia zákonných podmienok v ZoOS (napr. svedok poskytol dôkaz usvedčujúci zločineckú skupinu a je v ohrození života) **môže byť ohrozenému svedkovi a jeho blízkym osobám** poskytnutá špeciálna ochrana zo strany štátu.

4. Zoznam užitočných linkov

Na záver tejto publikácie si Vám dovoľíme uviesť niektoré linky na webové stránky, kde nájdete ďalšie informácie, ktoré Vám môžu pomôcť bližšie vo Vašej situácii:

1. občianske združenie pomáhajúce obetiam násilia, kde nájdem pomoc ako obeť trestného činu:
 - <http://pomocobetiam.sk/>
2. verejne prístupná zbierka zákonov, kde nájdem svoje práva a povinnosti:
 - <https://www.slov-lex.sk/domov>
3. zoznam všeobecných súdov:
 - <https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/zoznam/sud>
4. Verejná ochrankyňa práv:
 - <https://www.vop.gov.sk/>
5. Centrum právnej pomoci:
 - <https://www.centrumpravnejpomoci.sk/>
6. zoznam advokátov:
 - <https://www.sak.sk/web/sk/cms/sak>